

Анђела С. Калуђеровић¹

Универзитет у Београду – Филолошки факултет,
студент мастер студија

МИКРОТОПОНИМИЈА СЕЛА МАЈИЛОВАЦ (КОД ВЕЛИКОГ ГРАДИШТА)²

Рад доноси ономастичку слику села Мајиловац (код Великог Градишта) на плану микротопонимије. Североисточни део Србије до сада није био предмет опсежнијих дијалектолошких и ономастичких истраживања наших лингвиста, те је овај рад покушај да се укаже на неке од специфичности ономастикона овог ареала. Након уводних напомена о етноисторијским особеностима мајилочког краја (положају и природним одликама, привредним карактеристикама и миграционим струјама које су утицале на физиономију становништва), представљена је анализа прикупљеног корпуса. Микротопоними су на основу преовлађујућег методолошког обрасца у нашој ономастици семантички класификовани, а након сваке скупине издвојени су најважнији структурални обрасци који се уочавају у творби. Анализа показује да се ради о стабилном систему, али и да је присутан одређени број јединица које су новијег порекла. Рад прати регистар микротопонима.

Кључне речи: српски језик, ономастика, микротопонимија, структурално-семантичка анализа, североисточна Србија.

¹ Контакт подаци: kaludjerovicandjela9@gmail.com

² Рад представља део мастер рада, одбрањеног у септембру 2022. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду (ментор проф. др Михаило Шћепановић).

1. Положај и природне одлике

Село Мајиловац³ се налази на североистоку Стига, на путу Пожаревац–Велико Градиште. Удаљено је 17 километара североисточно од Пожареваца, односно 17 километара југозападно од Великог Градишта. По административном положају припада општини Велико Градиште и Браничевском округу. Граничи се са катастарским општинама Сираково, Курјаче, Ђураково–Поповац и Десине. Ђердапска магистрала (на којој се село простира у дужини од два километара) дели Мајиловац на два дела. Остале улице секу главну под правим углом и упоредничког су простирања.

Село се налази у удолини три узвишења – Ђурмановог брда, Врањевца и Марјанског брда, која не прелазе 160 метара надморске висине. Највећим делом налази се на равничарском тлу, док је залеђе са већим нагибима богато шумама, пашњацима и ливадама. Стеван Вујадиновић је Мајиловац прикључио селима која се налазе у долини реке Пек, дефинишући га као једно од неколико села која се не налазе непосредно у долини, већ на широким теменима где оне прелазе у долинске стране (Вујадиновић 1949: 8). Долински карактер села утицао је на повољност за развој пољопривредне делатности, заклоњеност од јаких налета кошаве и везаност за многобројне изворе по долинским странама. Најдужи поток у мајиловачком атару је Добра вода, који припада сливу Кисилевачке реке, притоке Дунава. Мајиловац поседује бројне изворе пијаће воде, од којих највећи значај имају Врањевац, Милишић, Степановица и Селиште.

Највећа старина у селу је једносратна кућа, чији је трем осликан фрескама, стара више од двеста година. Налази се на раскршћу главног пута и пута за Курјаче; грађена је у моравском стилу и у њеном склопу налазе се стамбени део, кош, веранда и подрум. Мајиловац не поседује цркву, те се верски живот мештана везује се за манастир Нимник у два километара удаљеном Курјачу и цркву посвећену Рођењу Пресвете Богородице у два километара удаљеном Сиракову.

Према попису Капетаније Рамске из 1834. године Мајиловац је бројао 67 кућа и 440 становника (према Станковић 2017: 135). *Речник географске статистике Србије* из 1846. бележи да је село припадало пожаревачком округу и рамско-печком срезу, те да је поседовало 79 кућа и бројало 528 душа (Исто: 138). Према попису из 1866. године Мајиловац је имао 655 становника, а 1900. године 1240 становника (Војковић 1989: 133). Врхунац у броју мешатана забележен је 1981. године, када је у селу живело 1548 људи. Најновији подаци (попис из 2011. године⁴) показују да се број становника свео на 788. Подаци са терена говоре да популација у селу опада и да тренутно у њему живи око 600 становника.

³ У месном говору *Мајловац*; етници *Мајловчанин*, *Мајловчанка*; ктетик *мајловачки*, *-а*, *-о*.

⁴ Податак са интернет сајта Републичког завода за статистику (<https://www.stat.gov.rs/sr-Latn/oblasti/popis/prethodni-popisi>), датум посете сајту: 20. 5. 2022.).

2. Привредне карактеристике

Земљиште у Мајиловцу (и Стигу уопште) „највише је бонитетске класе” (Костић Ј. 1989: 89) и на њему успева велики број култура. У нижим деловима преовлађује чернозем, а на косама и побрђу смоница и гајњача. Шуме су смештене у залеђу атара, на стрмијем терену. На песковитом земљишту, које се налази на долињским странама, вегетација је оскудна, те су због везивања површина „летећег песка” однеговане багремарске шуме (Вујадиновић 1949: 7). Шуме бреста и леске углавном су искрчене и претворене у житнице и ливаде.

Укупна површина атара износи 1554 ha (Младеновић, Јацановић 2002: 76), док је под ораницама и баштама око 300 ha. Воћњаци, виногради и пашњаци најчешће су на побрђу и користе се за сопствене потребе. Највише се сеју пшеница, кукуруз, сунцокрет, шећерна и уљана репа. У односу на пољопривреду, сточарство је присутно у мањој мери и своди се на индивидуалну потрошњу.

3. Историјски преглед и становништво

Села у североисточном Стигу припадају старим насељима, о чему сведоче археолошка налазишта, стара гробља у селима, селишта и бројни изорани предмети, чија старина датира у предримско и римско доба. „Овакви типови насеља, какви су данас, нису постојали и у прошлости. Данашњи типови су резултат развоја, који се после Велике сеобе Срба, 1690. год. постепено извршио” (Вујадиновић 1949: 33). Услед честих ратова и пограничног карактера ове области, становништво је било принуђено да се стално сели, одлази у друге крајеве, чак и да прелази преко Дунава. О премештању насеља и њиховом поновном успостављању онда када су историјске прилике биле повољније сведочи и чињеница да свако село у Стигу има потез који се назива Селиште, па и по неколико таквих потеза (Вујадиновић 1949: 17). „По изораним предметима види се да су селишта углавном римско-византиска и словенска, односно српска” (Вујадиновић 1949: 17).

Мајиловац је село збијеног типа, издуженог облика, а у појединим деловима има карактеристике ушорених села (Јовановић 1989: 219). Прве забелешке о насељавању мајиловачког атара јављају се 1428. године, када се у оквиру властелинства великог челника Радича Поступовића међу наведеним насељима помиње и село Оклопци (Шкриванић 1973: 127).⁵ То

⁵ Народним довијањем, на основу фонетске и семантичке сличности, овај потез се у месном говору углавном назива *Скљопци*.

је било номадско-ромско насеље, у којем су живели Роми, који су ковали копља, штитове и сабље. Као доказ постојања номадског насеља на том потезу, мештани су изоравали остатке угљена, ћерпича и других материјала коришћених у ковачницама оног времена. Након Косовског боја један део ромских породица преселио се из Оклопаца на равничарски део, на сам крај данашњег села, на месту садашње Циганске мале. Топономастику овог краја расветљава и *Браничевски тефтер* из 1467. године, у којем се такође наводи село Оклопци. Поред податка о годишњем приходу села, сазнајемо и да је припадало Лучици, највећој области Браничева, те да је бројало десет кућа (Stojaković 1987: 147).

Након Косовског боја територију Стига у своје руке преузели су Турци. На терену смо забележили сведочење о двојници браће – Мехмед-паши и Смаил-аги, који су се стационирали у атару села у периоду након Косовског боја. Смаил-ага је своје поседе имао у тзв. Старом Сирку⁶, док је други брат држао потез који је данас познат као Селиште. Као траг ових дешавања, у микротопонимији је задржан назив Мемедово за увалу у Селишту, док је назив самог села настао према имену млађег брата.

Под данашњим називом село се у изворима јавља 1783. године у извештају Варнаве Росића, аустријског каплара, чији је задатак био да под надзором аустријских власти извиди пут од Београда до Видина (Станковић 2017: 108). Будући да се Мајиловац не наводи у пописима Рамског и Градиштанског дистрикта из прве половине XVIII века, може се закључити да је село под данашњим именом настало повратком Турака на ове просторе после 1740. године (Исто: 109). Насеље се тиме нашло на много повољнијем положају – уместо у ували опкољеној шумама, формирало се око пута који спаја Пожаревац са Великим Градиштем. Као субопштински центар село је функционисало све до осамдесетих година XX века, држећи у својој заједници још три насеља (Курјаче, Сираково, Ђураково–Поповац). Захваљујући некадашњем статусу, и данас село има значајан ниво развијености објеката друштвеног стандарда (основну школу, здравствену станицу, матичну пошту, пијацу, земљорадничку задругу и дом културе). Основна школа је почела са радом 1902. године.

Разматрајући порекло и композицију становништва источне Србије, Јован Цвијић истиче да у области Браничева има веома мало потомака средњовековног тимочко-браничевског становништва (Цвијић 1987: 187–188), те наглашава важност косовске струје насељавања овог дела Србије. Као посебно обележје становништва источне Србије издваја унутрашње (инверзне) миграције. Пред налетима непријатеља, разних ратова и

⁶ Сирак мала је један од старијих делова села, о чему сведочи и чињеница да се стари пут (који је спајао село са Пожаревцем, Великим Градиштем и Рамом на Дунаву) простирао са те стране села. Данашњи главни друм (тј. Бердапска магистрала) прокопан је почетком XX века.

других историјских прилика, становништво ових насеља прелазило је Дунав и настањивало Румунију, као и простор данашње Молдавије и Русије. Према Цвијићевом схватању те породице су „остаји исељених Косовљана, који су се после дужег лутања вратили у Србију” (Цвијић 1987: 189). На основу тога може се закључити да становништво стишких села у највећој мери чине – поред малобројних старинаца – досељеници са Косова, који су на ове просторе дошли након Друге велике сеобе Срба, 1740. године (уп. Костић М. 1974: 85–103).

Становништво Мајиловца је српско, православне вере. Сеоска слава су Тројице. Велика заветина села слави се друге недеље након Ускрса, док је мала заветина Бели четвртак. Мештани се највећим делом баве земљорадњом. Велики број Мајиловчана живи и ради у иностранству (Аустрија, Немачка, Шведска, Италија), због чега је број становника који су стално присутни у селу још мањи.

4. Синхроно-дијахрони план ојконима Мајиловац

У великим описним и историјским речницима српскога језика (РСАНУ и РЈАЗУ) ојконом *Мајиловац* није забележен. Прва нама позната писмена забелешка на српском језику назива села потиче из пописа становништва из 1866. године, у граfiјском облику *Мајловацџ*. Стављајући народну причу по страни (а према којој је село добило назив по извесном „Маји ловцу”), кренули смо од творбеног рашчлањавања овог назива. У имену можемо издвојити суфикс *-ац* (старо *-џџ*, старије *-џџ*), који је чест у именима насељених места на ширем српском језичком подручју. Он се додавао на присвојне придеве, што значи да можемо реконструисати *Маил-ов-ац*. Основа *Маил-*, коју претпостављамо данашњој граfiјској варијанти *Мајил-* (јер није сродна изговору у месном дијалекту), садржи неразбијени хијат, а вокал *и*, иначе артикулацијски сродан сонанту *ј*, остаје без самогласничког карактера. Уколико се зађе у микротопонимију села, али и у првобитну организацију насеља (Селиште и простор Сирак мале), према називу *Мемедово* (који је и данас у живој употреби) можемо реконструисати потенцијални облик другог дела села *Смаилово*, касније *Смаиловац* – према имену другог брата Турчина. Иницијално *с* могло се временом изгубити, чиме је облик *Маиловац* постао данашњи облички лик овог ојконима.

5. Семантичко-структурални преглед микротопонима

Користећи методологију понуђену у часопису „Ономатолошки прилози” и приступ коришћен у монографији *Именослов ваљевске Петнице* Михаила Шћепановића (1997), покушали смо да сваком микротопониму приступимо са семантичког и творбеног плана. Називи су прикупљени у децембру 2021. године у разговору са информаторима Радомиром Миладиновићем (1943–2022), Драгославом Томићем (1953) и Горданом Миладиновић (1964), а допуњавани су подацима из катастра непокретности и називима са топографских карата.

1. Називи настали према физиогеографским својствима тла

Називи ове групе обухватају географске термине у топонимији (*nomina topographica*), називе који су мотивисани обликом, положајем и изгледом тла (*nomina metaphorica*), називе мотивисане биљном покривеношћу тла и називе који означавају положај тла.

– Географски називи у микротопонимији

Брдо

Главица

Долина

Ливаде (у називима *Десиначке ливаде*, *Сираковачке ливаде*)

Рамница

Топлик

То су називи који су настали топонимизацијом апелатива без додатака (*Брдо*, *Главица*, *Долина*, *Рамница*, *Топлик*) или двочлани називи у чијем је првом делу ојконим (*Десиначке ливаде*, *Сираковачке ливаде*).

– Називи који означавају изглед, облик, састав и површинска својства тла

Бељаница (бела земља)

Круглица (потез изнад Селишта, „као на врву, округло“)

Лдква (подводно земљиште)

Парче (комплекс њива у облику правоугаоника)

Рамна (равно земљиште)

Ровања (простор испод стрмог брда, удубљење мање површине)

Скљопци

Сућеска (потез који се налази „на раскршћу неколико путева“)

Шилјак (потез у облику троугла, „шилјка“)

Називи ове скупине настали су на основу визуелног утиска о површинским својствима тла или конфигурације земљишта на њему (*Бељаница* – песковито, бело тло; *Локва* – ливада са подводним земљиштем). Највећи број ових онима припада категорији топономастичких метафора. Метафора, за разлику од географског термина, означава објекат посредно, помоћу слике која је у основи сваке метафоре (Šimunović 1978: 305). Творбено гледано, преовлађују изведени једночлани називи (суфикс *-ица* са деминутивним значењем и значењем које упућује на изглед тла, *-ања*, *-ак*).

– Називи мотивисани биљном покривеношћу тла

Бранџк (РСАНУ: „забран, приватна или сеоска, обично одрасла шума где право сече и испаше има само власник”)

Врбџк (врба, *Salix*)

Гај (РСАНУ: „шума (обично мања), луг; забран”)

Леска (леска, *Corylus avellana*)

Сирак (сирак, *Sorghuma bicolor*)

Сирак мала

На општу покривеност тла указују називи *Гај* и *Браник*, док су остали оними фитоними. Структурно гледано, називи су једночлани (неизведени и изведени – суфикс *-ик* са месним значењем), осим онима *Сирак мала* који је двочлан и чији је први члан непроменљив. Као што је и констатовано у нашој литератури, улогу микроназива не преузимају фитоними у чијем се имену налази општераспрострањена биљна култура, већ оне које нису карактеристичне за дати ареал и које се истичу по својој мањој распрострањености (Шћепановић 1997: 69).

– Називи који означавају положај тла

Називи ове групе су веома бројни, што је последица непрестаног уситњавања поседа и потребе да се именују и сасвим мали потези.

Гбр мала

Дбња мала

Код бункера

Код ддма

Код задруге

Код игрљишта

Код јагоде

Код млина

Код пијџе

Код сѐла

Код куће

На дрѹму
Около
Под грѡбљем
Под брѡдом
Под лѣском
Под пѣском
Под стрѡнама

То су вишечлани називи:

а) са придевом (*Гор мала, Доња мала*);

б) са предлошком конструкцијом која врши локализацију објекта; апелативни део се у овим називима губи, чиме добијамо топоелипсе (*Њива код јагоде » Код јагоде, Ливада под гробљем » Под гробљем* итд.). Најпродуктивнији модели јесу *код* са генитивом, *на* са акузативом и *под* са инструменталом. Предлозима *под* и *на* указује се однос локалитета према другим природним реалијама, док је у конструкцијама са предлогом *код* оријентир реалија која је плод људских руку (Радић 2003: 186). Само један оним у овој скупини је творбено једночлан – *Около*, настао као топоелипса од назива *Пут около*.

Овој групи назива прикључићемо и релационе микротопониме темпоралне семантике (Жугић 2013: 77):

Сѣлиште
Стѡра шкѡла
Стѡри виногрѡди
Стѡро грѡбље

Њихово именовање мотивисано је временском димензијом. Основна структурална одлика ове групе јесте да су у питању двочлане синтагме, чији је први члан придев *стар* са помереном семантиком, тј. са значењском компонентом „који је некада био оно што апелатив значи, некадашњи” (Исто: 77). У ониму *Селиште*, који је творбено изведеница, разазнаје се формант *-иште*, суфикс којим се граде *nomina loci*. Он је структурно другачији у односу на претходне називе, али им је синонимичан – односи се на потез земље за који се верује да је био простор некадашњег насеља.

2. Хидроними

Врѡњѣвац
Дѡбра вѡда
Дубѡки пѡток
Їзвор у Долѡни
Милѡшић

Сѐлиште
Стѐпановица

Један део назива чине географски апелативи у хидронимији (*Добра вода, Дубоки поток*). Облички, то су томономастичке синтагме, чији одредбени члан указује на квалитативно и квантитативно обележје. Други део хидронимских назива недовољно је јасне мотивације, углавном именован према потезу у оквиру којег се налази.

3. Човек и називи

– Трагови друштвеног живота у називима

Грђбље
Жѐнски пѐјац
Зђдружно
Зђпис
Игрђлиште
Паркић
Учђтељске згрђде
Шкђлско

– Трагови привређивања и припреме тла у називима

Гумно
Пђрлог / Пђрлози
Сѐњак
Сђлоси
Стђри виногрђди
Утрина

– Комуникације и објекти у вези с њима

Глђвни дрђм
Пут за Дѐсине
Пут за Бђрмане
Пут за Кђрјаче
Пут за Нђмник
Пут за прђгу
Бђприја под грђбљем

Већину имена чине називи изведени суфиксима *-иште*, *-ић*, *-ски*, *-ак*, *-ина*. Последња подгрупа назива је у облику предлошко-падежне конструкције (модел: именица *пут* + предлог *за* + одговарајући оним).

4. Антропоними у микропонимији

Будући да се у мајиловачком микропономастикону јавља велики број антропонимских именована, додатну поделу смо извршили према типу антропонима (презиме, секундарно презиме, надимак, лично име). На крају је издвојена група микропонима чији су називи мотивисани етником.

– Називи мотивисани презименима

Бајућа мала

Бајућа њиве

Индића мала

Структурно гледано, у питању су вишечлане конструкције (синтагме са придевским атрибутом), чији је први члан у облику посесивног генитива изведеног од патронима (презимена). Други део оних је географски или привредни термин (*мала, њива*) у номинативу једине или множине, који идентификује тип потеза.

– Називи мотивисани секундарним презименима

Бубићево

Вањино

Код Шдшиних

Крекалово

Перута́рево

Тотбшино

Шурдино

– Називи мотивисани надимцима

Дилетово

Кебино

Код Ђије

Линино вдће

Петлићево

Пујково

Пуљино

Шушина долйна

– Називи мотивисани личним именина

Баба Живино

Бисеркино

Динкино

Ма̀ркова ма̀ла
Мѝличино
Рѝнкино

Највећи број назива претходне три скупине у облику је топонимизованих присвојних придева средњег рода. То су топоелипсе у којима опстаје разликовни члан као информативнији. Два забележена назива имају облик предлошко-падежне конструкције (*Код Тије, Код Шошиних*), док се у једном микроназиву јавља (уз антропонимски део) сродствени термин (*Баба Живино*).

Суфикси који се издвајају у микротопонимима антропонимског постања су следећи: *-ин* (*Вањино, Шошино, Тотошино, Ширдино* итд.), *-ов* (*Дилетово, Пујково, Пуљино* итд.) и *-ев* (*Бубићев, Петлићев*). Ова скупина показује да мајиловачки ономастикон поседује разноликост по питању мотивације и творебних модела личних имена, који завређују да буду предмет посебног истраживања.

– Микротопоними мотивисани етником
Реса̀вчево
Код Реса̀ваца
Код Бо̀ре Вла̀
Циганска ма̀ла / Цѝган ма̀ла
Циганске њѝве

Варијантност која се јавља у овој скупини (*Реса̀вчево : Код Реса̀ваца, Циганска мала : Циган мала*) може указивати на нестабилност ових микроназива, највероватније као последица њиховог новијег датирања.

5. Микротопоними недовољно јасне мотивације

Вла̀ца, воћњаци.

РЈАЗУ бележи да је *влаца* „ime travi, која је слична *ljulju*, a raste kao korov u žitu. Postalo jamačno od osnove što je u *vlat, vlatka*” (RЈAZU: *vlaca*). У месном говору се на ове воћњаке упућује конструкцијом *воће у Влацу*, чиме се чува сећање на некадшњу њиву на том терену која је била *обрасла у влацу*.

Ђурмане, брдо, ливаде и велики комплекс њива.

У литератури и на топографским картама *Ђурманово брдо*. Назив је антропонимског порекла, од мушког имена *Ђурман*, изведено од *Ђур(a) + ман*, као *Вукман, Радман* итд. (Грковић 1977: 90).

Степа̀новица, извор и ливаде.

У основи назива вероватно се налази антропоним *Степан*, односно његов посесивни облик *Степанов*, на који је додат суфикс *-ица*.

Стѿг⁷, равница, највећи потез обрадивог земљишта.

Етимологијом овог назива бавио се Иван Дуриданов (Duridanov 2000: 407–409). РЈАЗУ претпоставља словенску етимологију назива (од основе *stig-*), док Дуриданов сматра да је оним супстратског порекла и да чува трагове дако-мезијске хидронимије. Одбацује могућност славенизма, будући да не проналази сличних паралела у другим словенским језицима у топонимији.

Требљевине, ливаде и воћњаци.

Скок наводи прасл. **treb-*, „чистити, издвајати, ехругаре” (Skok ERHS): *trijebiti*). На терену бележимо да се на простору воћњака налазила шума, која је искрчена и на којој се требило жито. Назив је изведен од суфикса *-(j)евина*, који носи значењску компоненту места на коме је вршена одређења радња (у овом случају, требљење жита).

6. Закључак

Семантички аспект сагледавања прикљупљених назива показао је да је географских назива у мајировачком микотопономастикону мало, односно да се најчешће јављају у виду топономастичких синтагми са придевским или падежним додатком. Хидронимски слој назива показује стабилност и затвореност за прилив нових јединица, што говори у прилог томе да се ради о једном од најстаријих онимских група. Као најбројније издвојиле су се групе назива којима се означава положај тла и називи мотивисани антропонимом. То је последица сталног уститњавања тла и потребе да се да име и најмањим потезима. Микроназиви антропонимског постања завређују посебну пажњу, нарочито по питању мотивне структуре секундарних презимена и надимака. Ова грађа предствља корпус за детаљну анализу антропонимије стишких села.

Творбена страна прикупљених назива показује да се мајировачки микроназиви творе устаљеним творбеним моделима, који су познати на ширем говорном подручју. Поред неизведених назива (насталих директном топонимизацијом апелатива), најпродуктивнији механизми су извођење и творење топономастичких сложеница. Мотивациона страна лексике сведочи о словенској подлози највећег броја назива, за којима

⁷ Иако назив *Стѿг* може да се одреди и као хороним, убрајамо га у микротопониме, будући да становници села под њивама у *Стѿгу* подразумевају онај део земље који припада атару мајировачког поља.

следи одређен број турцизама (*друм, мала, Парче, ћуприја* итд.). Иако невелик, корпус је указао и на неке од говорних црта испитиваног подручја – регресивну асимилацију у примерима *Гумно, Рамна, Рамница*, губљење сугласника (*Гор мала*), промене у сугласничким групама (*Прикоди*), али и на промењену природу вокала (*Се^алиште, Гро^убље*).

Иако се рад тицао приказивања микротопономастикона мањег подручја смештеног у североисточном Стигу, чињеница је да би даља проучавања (како народног говора, тако и осталих ономастичких слојева – антропонимије и зоонимије) указала на велики број других специфичности. Како говор и ономастичка слика света овог дела Србије не би у потпуности остали неистражени (када се имају у виду све изразитије мигарције у правцу града и сталан пад у броју становника), неопходно је да се утврде пунктови и дијалекатски и ономастички обради језичка проблематика стишке и браничевске зоне.

Регистар микротопонима

1. Баба Живино, баште, према имену некадашње власнице
2. Бајића мала, део села
3. Бајића њиве, њиве које се налазе у продужетку Бајића мале
4. Бељанџа, брдо са некадашњим виноградима, ливаде
5. Бисџеркино, воћњак, према имену некадашње власнице
6. Браник, комплекс обрадивог земљишта
7. Буџићево, воћњак, према породичном надимку
8. Бунар у пијаци, некадашњи заједнички бунар мештана села
9. Бућкалово, њиве, према породичном надимку
10. Вањино, њиве, према породичном надимку
11. Врџењац, потез ливада и истоимени извор
12. Врџик, ливада обрасла врбовим пружењем
13. Гај, виногради и башта
14. Главџа, ливада и шума
15. Главни друм, Ђердапска магистрала
16. Ђор мала, део села
17. Грџље, сеоско гробље
18. Грџице, воћњаци и њиве на месту некадашњег гробља
19. Гумно, воћњак, некадашње место на којем се врло жито
20. Дџиначке ливаде, ливаде према Дџинама
21. Дџетоно, воћњак и башта, према надимку некадашњег власника
22. Дџинкино, воћњак и башта, према имену некадашње власнице
23. Дџбра вџа, извор и шума
24. Дољна, воћњаци
25. Доња мала, део села

26. Дубџки пџток, поток, шуме багрема и ливаде
27. Ђурманово брдо, једно од три узвишења у атару села
28. Душник, брдо
29. Ђурмане, ливаде, њиве и повртњаци
30. Жџнски пијац, простор на којем се продаје воће и поврће⁸
31. Задружно, некадашње државно земљиште око сеоске задруге
32. Звонара, државно земљиште са звоником, у околини гробља
33. Игралиште, игралиште у близини школе
34. Ђзвор у Дољни, извор
35. Индића маала, део села
36. Кебино, воћњаци, према надимку власника
37. Кисино, воћњаци, према породичном надимку
38. Код бункера, земљиште у близи бункера из Другог светског рата
39. Код задруге, приватни поседи у близини сеоске задруге
40. Код игралишта, мали поседи земљишта (углавном баште) код фудбалског игралишта
41. Код јагоде, обрадиво земљиште на путу за Курјаче
42. Код куће, плац са окућницом у Индића мали
43. Код млина, потез земљишта у близини млина
44. Код пијаце, потез земљишта у близини пијаце
45. Код Ресаваца, скуп имања, према досељеницима из околине Ресавске пећине
46. Код села, њива
47. Код Степановице, ливаде и обрадиво земљиште у близини извора Степановица
48. Код Ђије, њиве, према надимку власника
49. Код Шђшиних, њиве и воћњаци, према породичном надимку
50. Крекалово, воћњаци и њиве, према породичном надимку
51. Круглица, багремари и ливаде
52. Кучетово, њива према надимку власника
53. Линино вђе, воћњаци, према надимку некадашње власнице
54. Лџква, подводно ливадско земљиште
55. Мајиловац, ојконим
56. Мало вђе, воћњаци у Долини
57. Маријање, потез према селу Курјаче
58. Марјанско брдо, једно од три узвишења у атару села
59. Маркова маала, део села
60. Мемедово, увала у потезу Селиште
61. Милчино, воћњаци, према имену власнице
62. Милјишић, извор

⁸ Назван тако како би се разликовао од сточне пијаце, на којој трговину обављају претежно мушкарци.

63. На дрѹму, њиве у близини главног пута
64. Њива код Боре Вла̄, њива, према надимку некадашњег власника
65. Њиве на шиљак , груписане њиве у Стигу
66. Оклѡпци, некадашње име села
67. Около, пут паралелан са главним путем
68. Па̄рлог / Па̄рлози, велики комплекс обрадивог земљишта
69. Па̄рче, мања њива
70. Перута̄рево, њиве, према породичном надимку
71. Петлӣћево, воћњаци и башта
72. Под бр̄дом, њиве под Марјанским брдом
73. Под гр̄бљем, ливаде и шуме на путу за Курјаче (испод старог гробља)
74. Под Круглӣцом, ливада
75. Под лёском, ливаде, некадашње шуме леске
76. Под пёском, ливада
77. Под странама, њива
78. Пѡток у Долӣни, поток
79. Прикѡди, општинска земља додељена житељима села
80. Пӯјково, њиве, према породичном власнику
81. Пӯт за Дёсине
82. Пӯт за Ђурмане
83. Пӯт за Курјаче
84. Пӯт за Њимник
85. Пӯт за пругу
86. Пӯт у Рова̄њи
87. Ра̄мна, обрадиво земљиште
88. Ра̄нкино, воћњаци и бунар, према имену некадашње власнице
89. Реса̄вчево, воћњаци и њиве у власништву досељеника из околине Ресавске пећине
90. Рова̄ња, стаза, земљиште код Циганске мале
91. Сёлиште, извор и баште
92. Сёњак, место на коме се некада врло жито, сада воћњак
93. Сйлоси, земљиште у близини млина
94. Сйрак, огранак села на путу за Курјаче
95. Сйрак ма̄ла, део села
96. Сира̄ковачке лива̄де, ливаде испод Ђурмановог брда
97. Склѡпци, њиве на путу за Десине
98. Ста̄ра шкѡла, простор некадашње сеоске школе, данас место на којем се одржавају сеоске заветине и вашари
99. Ста̄ри виногра̄ди, комплекс обрадивог земљишта
100. Ста̄ро гр̄бље, некадашње сеоско гробље
101. Стёпановица, извор и ливаде
102. Стйг, плодна равница, највећи потез обрадивог земљишта

103. Стышка равница, в. Стиг
104. Сўћеска, њиве
105. Топлік, шуме у близини старог гробља
106. Тотџштино, њиве и воћњаци, према породичном надимку
107. Требљевине, воће, ливада и њиве
108. У влацу, воћњак
109. У Пуљином, њива, према породичном надимку
110. Утрина, државно земљиште, пашњак, место на којем се одржава сточна пијаца
111. Учйтельске згрџде, зграда и окућница у којој живе учитељи
112. У шўме, њиве
113. Филипџвац, шума
114. Циганска мала, део села насељен Ромима
115. Циганске њиве, обрадиво земљиште у близини Циганске мале
116. Ђуприја под грџбљем, прелаз преко потока у близини гробља
117. Шкџлско, простор око школе и дечијег игралишта
118. Шўшина дољна, шуме и пашњаци, према породичном надимку

Литература

- Војковић 1989: Гордана Војковић, Становништво општине Велико Градиште, у: Радовановић, М. (ур.) *Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“* 47, Београд: САНУ, 103–140.
- Вујадиновић 1949: С. Вујадиновић, *Насеља у сливу Пека: антропогеографска испитивања*, Београд: Научна књига–Српско географско друштво.
- Грковић 1977: М. Грковић, *Речник личних имена код Срба*, Београд: „Вук Караџић“.
- Жугић 2013: Р. Жугић, *Микротопонимија доњег слива Јабланице (семантичко-творбени аспект)*, Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Јовановић 1989: Радмило Јовановић, Положај места у мрежи насеља општине Велико Градиште, у: Радовановић, М. (ур.) *Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“* 47, Београд: САНУ, 195–219.
- Костић Ј. 1989: Јасмина Костић, Природни услови за развој појединих типова привреде и за насељавање у општини Велико Градиште, у: Радовановић, М. (ур.) *Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“* 47, Београд: САНУ, 85–102.
- Костић М. 1974: Михајло Костић, Порекло и композиција становништва у селима источне Србије, у: Лутовац, М. (ур.) *Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“* 25, Београд: САНУ, 85–104.
- Младеновић, Јацановић 2002: Б. Младеновић, Д. Јацановић, *Насеља Браничева: географско-археолошко-историјска монографија*, Смедерево–Пожаревац: НИГП „Радџковић“–СОТОС.
- Радић 2005: Ј. Радић, Топонимија Белице, *Ономатолошки прилози XVI*: Београд. РСАНУ: Речник српскохрватског књижевног и народног језика I – XXI, Београд.

- Станковић 2017: Д. Станковић, *Велико Градиште и околна села кроз векове*, Велико Градиште: Д. Станковић.
- Цвијић 1987: Ј. Цвијић, *Антропогеографски проблеми Балканског полуострва*, Београд: САНУ.
- Шкриванић 1973: Г. Шкриванић, Властелинство великог челника Радича Поступовића, *Историјски часопис XX*, Београд, 125–137.
- Шћепановић 1997: М. Шћепановић, *Именослов ваљевске Петнице*, Београд–Ваљево: Институт за српски језик САНУ–Истраживачка станица Петница.
- Duridanov 2000: I. Duridanov, Ein Substratname in Serbien; Stig, *Јужнословенски филолог LVI*, 407–409.
- RJAZU: Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Zagreb.
- Skok ERHSJ: Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I–IV*, Zagreb.
- Stojaković 1987: М. Stojaković, *Braničevski tefter: poimeničeni popis pokrajine Braničevo iz 1467. godine*, Београд: САНУ.
- Šimunović 1978: Petar Šimunović, Na granici toponima i apelativa, *Filologija*, Zagreb: HAZU, 299–307.
- <https://www.stat.gov.rs/sr-Latn/oblasti/popis/prethodni-popisi>, датум посете сајту: 20. 5. 2022.).

MICROTOPONYMY OF THE VILLAGE MAJILOVAC (NEAR VELIKO GRADIŠTE)

S u m m a r y

The paper presents an onomastic picture of the village Majilovac (near Veliko Gradište) in terms of microtoponymy. The north-eastern part of Serbia has not been the subject of extensive dialectological and onomastic research by linguists, so this paper is an attempt to point out some of the details of the onomastics of this area. After the introductory remarks about the ethno-historical peculiarities of the Majilovac region (location and natural features, economic characteristics and migration currents that influenced the physiognomy of the population), an analysis of the collected corpus was presented. Microtoponyms are semantically classified based on the prevailing methodological pattern in our onomastics, and after each group, the most important structural patterns observed in the creation are singled out. We distinguished the following groups of microtoponyms: names created according to the physiogeographic properties of the soil, hydronyms, people and names, antroponymy in microtoponomastics and microtoponyms of insufficiently clear motivation. When it comes to the structural side of the analyzed microtoponyms, the corpus shows similarity with micronames in other parts of Serbia. The analysis shows that it is a stable system, but also that there is a certain number of units of recent origin. The paper follows the register of microtoponyms.

Key words: Serbian language, onomastics, microtoponymy, structural-semantic analysis, northeastern Serbia.